

Wychodzi codziennie o godzinie 3. po południu z wyjątkiem niedziel i dni świątecznych.

Przedpłata wynosi:
MIESIĘCZNA kwartalnie 4 zlr. 50 cent.
miesięcznie 1 „ 50 „
Z przesyłką pocztową:
miesięcznie 2 zlr. „
w państwie austriackim „ „ „
do Prus i Rzeszy niemieckiej „ „ „
Francji „ „ „
Belgii i Szwajcarii „ „ „
Włoch, Turcji i krajów Nadd. „ 50 cent.
Serbii „ „ „

Numer pojedynczy kosztuje 10 cent.

GAZETA NARODOWA

Przedpłata i ogłoszenia przyjmują:
We Lwowie biuro administracji „Gazety Nar.“ plac Halicki w pałacu W. Ulanieckiego. Ogłoszenia w Paryżu przyjmują wyłącznie dla „Gaz. Narod.“ agencja pana Adama, Rue Clément, 4 Paris, Otto Walfschgasse, A. Oppel, Stadt, Stubenbastei 2, Rother et Comp. 1. Riemergasse 18 Rudolf Mosse, Seilerstraße Nr. 2, Henr. Schallek, jen. agencja centr. eksp. ogłosz. G. L. Daube et Comp. Wollzeile 12. w Hamburgu pp. Haasenstein et Vogler, Rajchman et Frenndler, w Warszawie Senatorska 22, OGŁOSZENIA przyjmują się za opłatą 6 cent. od miejsca objętości jednego wiersza drobnym drukiem.
Reklamy w rubryce „Nadesłane“
30 cent. od wiersza.

LWÓW d. 12. lipca.

Wczorajszego dnia w Pradze i namietne wzburzenie między centralistami. — Najodpowiedniejsze zachowanie się większości autonomistów. — Zamiar profesorów czeskich w Pradze. — Co pisać Węgrzy o Niemcach. — Tribune o kłamstwach centralistycznych. — Co uchwalono i gadano w Pukersdorfu.

W Pradze zupełny spokój, pomimo że burze niemieckie znowu prowokują Czechów. Uchwalili na zebraniu, iż wszystkie ich stowarzyszenia mają nosić kokardy trójkolorowe niemieckie, ustroili się natychmiast wszyscy niemieccy studenci w te barwy. Czescy zaś studenci, idąc za radą przewodców czeskich, nie noszą kokard czeskich, czerwono-białych. W ogóle aż do najniższych warstw czeskich doszło już przekonanie, iż zupełny spokój i ułaskawienie wszelkich prowokacji jest obecnie najskuteczniejszą bronią przeciw rozszalałej namiętności centralistów.

Wczorajszego dnia w Pradze i namietne wzburzenie między centralistami. — Najodpowiedniejsze zachowanie się większości autonomistów. — Zamiar profesorów czeskich w Pradze. — Co pisać Węgrzy o Niemcach. — Tribune o kłamstwach centralistycznych. — Co uchwalono i gadano w Pukersdorfu.

I dotąd, pomimo iż centraliści są w mniejszości w Radzie państwa i nie są u steru, nie a nie się nie zmieniło. Ale obawa, iż ta sztucznie wyrobiona przewaga Niemców w Czechach może obecnie być przynajmniej w niektórych punktach zmieniona lub zakwestjonowana, wprawia wszystkich centralistów w rozdrażnienie, które granic nie ma. Większości autonomistów a przedewszystkiem Czech nie można obecnie odpowiedniej polityki doradzać, jak spokojnego, pełnego powagi i rozwagi zachowania się. Wobec zaślepienia namiętności, zimna krew zwyciężyła musi. Dzienniki większości autonomistycznej powinny obecnie więcej jak kiedykolwiek przemawiać bez namiętności, przedmiotowo, i tem goręcej nad dziennikarstwem centralistycznym, które straciło równowagę i rzuca się na wszystkie strony jak oparzone.

Wielki popłoch między bemałkami i prusałkami w Pradze z powodu, że czescy profesorowie przegłoszili, iż wydanie uśmiechniętej odezwy do studentów czeskich, złożyli profesorowie Kick i Knoll na zebraniu posłów bemałkach przy uchwaleniu wiadomej rezolucji, zamyslała tym dwóm teutońskim światłodawcom wytoczyć proces karły.

Wiedeńska Tribune w wyborowym artykule podaje cały drugi szereg kłamstw, któremi ujawiali ostatnimi czasy meryty i szrajbingełsy teutofobów. Najbardziej niebezpiecznym było, gdy wszyscy szrajbingełsy zaczęli obowiązywać, że dla Niemców w Austrii skończyła się wolność druku, a „wied nadchodzi system absolutyzmu, czego najlepszym dowodem — dodaje Nova Presse — list wystosowany z Chebu (Eger) do pewnej redakcji wiedeńskiej, który brzmi: „Niestety jestem zmuszony zwrócić panu przysłany nam artykuł, otrzymaliśmy bowiem od namiestnictwa pismo, oświadczające, że nie wolno już ani słowa drukować o wypadkach praskich, i że zezwolenie starostwo, konfiskować każdy numer, w którym by cobądź stało o Pradze. Gdzie nasza wolność druku? Przypadła! Cheb d. 7. lipca 1881. Redaktor Egerer Zig. Gg. Gschlähay.“

Można sobie wystawić, co na ten temat nabajdurzyli wszelkie szrajbingełsy przez 24 godzin, we 24 godzin bowiem sama Nova Presse odwołała całe owe doniesienie kolegi chebskiego, jako z gruntu zmyślane.

Rzeczywiście, okropne czasy dla teutonizmu, — już nawet kłamać nie można w Austrii!

Tagblatt podał był wiadomość, że na Śmielach (przyległość praska) nawet we dnie na pastwisko studentów niemieckich, i że do tych, którzy z laskami napastowali, należał także syn burmistrza śmielowskiego. Niezadługo musiał Tagblatt przyznać, że ani we dnie ani w nocy nie napastowano studentów niemieckich na Śmielach, a tem mniej napadał ów syn burmistrza.

Cóż pocnie Tagblatt, jeżeli mu nie dadzą kłamać sensacyjnie!

Ile to napłoty szrajbingełsy, jak dzienniki węgierskie stoją po stronie burzów niemieckich przeciw „dżicy czeskiej“. Na nieszczęście dzienniki te czytają i w biurze prasowym, i Wiener Abp. od czasu do czasu podaje ustępy z tych pism o teutonach, pomijane przez szrajbingełsy. Prawda, że Małary nie bardzo sprzyjają Czechom — ale jak sprzyjają Niemcom, dość wskazać na jeden z ostatnich artykułów w Budapesti Hirap, piszący: „Należy Niemców do nogi wypłenić z handlu węgierskiego! Węgry bardzo łatwo zrobić to mogą, skoro tylko na serjo zechcą. Niechaj społeczeństwo nasze postanowi nie kupować tam, gdzie wywieszone są szyldy firm niemieckich, niechaj stanowczo nie przyjmuje żadnych listów i rachunków niemieckich, a wnet obaczymy, że we Węgrzech nie kupiec niemiecki, ale węgierska publiczność jest panią domu.“

Kilka tygodni temu, byłby między Germanami powstał srogi wrzask na ten artykuł od Gracu aż do Buxtehude — dzisiaj puszczają go mimo uszu!

Ale już między prowincjonalnymi dziennikami centralistycznymi poczynają się odczuwać głosy przeciw wariackiemu postępowaniu teutońców. Mährisch-schlesischer Correspondent wola: „Obowiązkiem jest każdego uczciwego verfassungstreuer zwrócić uwagę na błędność taktyki merytów, ganić niedorzeczności, dzięki którym zepchnięci zostaniemy w stanowisko takie, w którym żadnej zgody nie ma nadziei powodzenia. Walka dla walki jest sensem, jest hałaśliwiciem, a nie taktyką polityczną. Metoda: napadać na każdego, jak na wroga, kto nie tak myśli jak my, każdego nie-Niemca obowiązywać jako rasę poślednią albo trawować go jako wroga państwa, to znaczy tworzyć 10 milionów nieprzyjaciół państwa. Jest to potworność, rzeźnia, które musi sprowadzić ruinę polityczną i ekonomiczną.“ I wiedeńska Morgenpost podobnie pisze.

Wiedeńskie dzienniki centralistyczne, które dzisiaj nadeśłały do Lwowa, zostały z wyjątkiem Nowej Pressy skonfiskowane, z powodu mów, wygłaszanych w Pukersdorfu, niedaleko Wiednia, na zebraniu wiedeńskiego „Deutscher Verein“. Dla uławiania czytelników naszych podamy rezolucję, przez p. Bareuthera, autora manifestu centralistycznych posłów, we Wiedniu d. 4. b. m. zebranych, wniesioną a przez zebranie „środek hucnych oklasków“ przyjętą. Brzmi ona:

„Bez ogródek pochwała i wita sejmujący w Pukersdorfu wędrownie zebranie towarzystwa „Deutscher Verein“ poważną pobudkę i odezwe, wystosowaną do współplemieńców przez zebranych niedawno w Pradze i Wiedniu posłów niemieckich. Pisząc się zupełnie na reprezentowane ciagle przez „Deutscher Verein“ przekonania, upatruje on (kto zacyt ten?) p. r. G. N. w spotęgnięciu i manifestowaniu prawdziwie niemieckiej samowiedzy narodowej jedyną pewną i pokojową drogą do zupełnego raz przeciw zgnieceniu terroryzmu, który śmieje i brutalnie niż dawniej, głowę podnosi, który zabiera się nawet aż do zestawiania Austrii, owego niegdys kraju Rzeszy niemieckiej.“

Wobec niebezpieczeństwa, zagrażającego niemieństwu w Austrii, uważa „Deutscher Verein“ zgodne, nieustraszone współdziałanie wszystkich Niemców w Austrii za pierwszy obowiązek narodowy, aby okazać się godnymi wielkiej misji cywilizatorskiej, jaką dzieje świata narodowi niemieckiemu wytknęły. (Rzecz ciekawa, że nikomu ta misja nie jest wiadoma; p. r. G. N.)

„Utracili zaś prawo nazywania się Niemcami, co się jako wspólnicy łączą z wrogami niemieckimi (tj. przeważną część ludu niemieckiego

go w Austrii; p. r. G. N.). Tem bardziej i ścieśniej powinni ręką w rękę iść wszyscy wierni Niemcy! W jednolitej sile ich.“

Motywuując swoją tę rezolucję p. Bareuther wolał, że „dzisiaj okazuje się w Austrii prad antyniemiecki; rządzą Polacy, Czesi i stronniczość prawa, rujnują finanse“ itd. Burzów praskich pod niebiosa wychwala p. Bareuther jako niesłychanie odważnych! Powiada, że według słów dr. Riegera, Czesi chcą wbić pal w łedźwie narodu niemieckiego (a kiedy to mówił dr. Rieger? p. r. G. N.)

Dr. Kopp prawili, że Niemcom chodzi o to, aby mogli bez narażenia się na oszczerstwo manifestować się jako Niemcy — i być oraz Austriakami!...

Co o rządzie gadano, Nowa Presse utuliła. I kto był na tem zebraniu? Banda ultracentralistów z Wiednia, żydki, bawijacy w Pukersdorfu na świeżem powietrzu, i garstka włościan, która milczała — bo już dawno poprozd włościan tamtejsi zażądali rozwiązania Rady państwa, aby mogli nowych posłów obrać — a dotychczasowi są właśnie ultracentralistami.

Korespondencja „Gaz. Nar.“

Konstantynopol d. 5. lipca.

Wobec sławnego, pod każdym względem, procesu, zamknięcia tu na razie wszelkie polityczne spórzenia i zajęcia. Być może, że inne jakie pismo dostarczy nam szczegółów ważnego aktu i oceni jego wartość; (już otrzymaliśmy sprawozdanie dokładne z procesu innego pióra; p. r. G. N.), co do mnie, nie chcę wchodzić w rozprawianie wyroku sądowego, skazującego Mustafę Pehlivan, Dżezairi Mustafę, Hadzi Mehmeda, Fahri beja. Ali beja, Nedżib beja, Mahmuda Dżellal-Eddina, Nuri i Midhata baszów na śmierć, a Saidę i Izzeta bejów na ciężkie roboty, a tylko chcę opisać wrażenie, jakie wywróć ten wyrok na publiczność i jak się wobec niego prasa tutejsza postawiła. Jakkolwiek Mahmud Dżellal-Eddin znany był zawsze z chciwości bez granic, a ostatnia wojna rzuciła na niego podejrzenie — niełatwo mogąc się usprawiedliwić — że wiernie sprawie własnej nie służył; jakkolwiek z drugiej strony wolnyślnie dążności Midhata, stale ścigającego nadużytki i wytrwale dążącego do przekształcenia ustroju państwa i zapewnienia mu siły, jaką swoboda za sobą prowadzi, stworzył mu pomiędzy zagrożonymi interesowanymi niezłą zawziętych nieprzyjaciół, z tem wszystkiem opinią publiczną znajdując, że wyrok wydany na dostatecznie udowodnionych faktach nie spoczywa. Europejczyńcy w ogóle — może z wyjątkiem członków jednej ambasady, co podwójnie zwycięstwo odniosła — nie ukrywają swego oburzenia. Turcy, przyzwyczajeni koranem do ślepego posłuszeństwa, milczą, chociaż w poufnych zwierzeniach wcale zadowoleni nie są.

Wspomniałem wyżej o podwójnym zwycięstwie: pierwszym jest pozbycie się zawziętego wroga a nadto mary uosobionej ducha wolności; drugim, skompromitowanie sprawiedliwości tureckiej, które osłabi do reszty i tak już bardzo wątłe zaufanie Europy, jedynie swemi kapitałami mogącę podnieść i do finansowego zdrowia państwa Ottomanów przywrócić. Jednym słowem wrażenie jest bolesne, niepokój zasiadł się w sercach i umysłach, a lubo z pewnością jawnie się nie objawi, z tem wszystkiem umysły od monarchy odwróci.

Tutejsza prasa francuska, a nawet la Turquie odwołuje się do łaski cesarskiej, przypominając zasługi położone przez skazanych. Inaczej postępowanie tureckie, pragnąc, jak się zdaje, coute que coute, bardziej jeszcze w ohydę podać tych, którym niedawno jeszcze służebnicze kadziła paliła. Vakit w numerze swoim oświadczając daje pod tym względem ciekawą charakterystyczną próbkę. Prawda, redagowanym jest przez Armenczyka, to jest człowieka, który za pieniądze du-

szę swoją sprzedaje*), jest półurzędowym a może nawet i subwencjonowanym, to do mnie nie należy; przyzwodzę tylko, że płaszczy się przed moimi, kamieniu upadłych, skutych i bronić się już niemogących.

Oto w streszczeniu jego artykuł, widocznie dla wywołania sensacji napisany:

„Z wiadomości otrzymanych a dotyczących zabójstwa sułtana Abdul-Azisa, okazuje się, iż sąd kasacyjny zajmuje się wyjątkiem badaniem wyroku, wydanego przeciwko winnym przez sąd kryminalny.“

„Co się tyczy tych ostatnich, zaprzeczających stałe swego współdziału, oto czego się dowiadujemy.“

„Po wydaniu wyroku, jak wiadomo, na zasadzie dowodów i świadectw niezbitych, skazani zaczęli mówić prawdę, zrzucając jedni na drugich winę zbrodni. Słyszeliśmy tylko od każdego ze skazanych słowa: „Taka jest główna przyczyna“, inny znowu wykrzykuje: „W skutek projektu, podanego przez tego a tego, zbrodnia została popełniona.“ Trzeci twierdzi, że to ten a ten dał rozkaz, inny znowu, że musiał się zastosować do rozkazów, wydanych przez takiego a takiego. (Vakit nie wymienia ani jednego nazwiska).“

„Mahmud basza oświadcza się z rodzajem zapamiętałości o Nuri baszy, i przeklina go. „Nuri to popchnął mię do tej sprawy. W czasie, kiedy kradł klejnoty i meble, kazał nam dokonać zbrodni. Oprócz gotówki skradł on klejnoty wartości za 700.000 lir tureckich. Kazał zabrać z kiosku cesarskiego Kiat-hane kosztowne meble, zdołające pawilon cesarski, i przenieść je do swego yali (willi) w Balta-Liman. Gdyby był później w Mabein, kazał zabrać te meble z jego yali, i zwrócić je na dawne ich miejsce. Nuri basza posiada dziś u Chrystaki effendego i innych bankierów paryskich przeszło milion lir, pochodzących z kradzieży własności męczennika Abdul Azisa.“

„Nuri basza nie oszczędza także Mahmuda baszy, i powiada, że to on był strażnikiem pałacu Ferie, i że to on dostarczył szczyrą mordery Pehlivan Mustafie. Co zaś do kradzieży mebli, tłumaczy się, że wartość onych nie może się wcale porównać z tem, co inni pokradli. Lecz ów sławny muretdżim Mehmet Rusudi basza, przekleja, za każdym razem swej bytosi w pałacu, przemawiał z siołczyką: Mój synu, czy nie ma dla mnie także przywoitych mebli do jednego pokoju? i mówiąc to, zabierał stare czy nowe meble, i przenosił je kazał do swego yali lub konaku. Tak on, jak jego żona, wzięli po 5.000 lir, a wiele innych tysięcy rozdanych zostało współnikom. Matka Murada effendego kilkakroć dała djamenty żonie Rusudi baszy, a wszystko, co było z kosztownych przedmiotów w pałacu Ferie, Mahmud basza kazał przenieść do siebie w kilkunastu kufrach.“

„Na takie oskarżenia Mahmud nie tylko wskazuje ruchomą własność Nuri baszy, lecz nadto wymienia i nieruchomą, i twierdzi, iż za pieniądze, skradzione w pałacu, powiększył swą własność w Balta-Liman, zakupując wiele winnic i budując w nich kioski, również wznosił podobne kioski w Hajder-basza, i kupił kilka folwarków na prowincji.“

„Toż samo, wyzajmniając się swemu oskarżycielowi, Nuri obwinia Mahmuda, że za pieniądze skradzione kupił kilka yali, wiele dóbr i znaczną ilość kosztownych przedmiotów i mebli.“

Prawda! I jest to wszystko? Jeżeli potwiera, to broń ta stępi się przed jej późniejszą; rzeczywistością... to ona udowadnia, czemu się stają ludzie, wychowani w despotycznym służalstwie, i przekonywa, że tylko wolność, a z nią jawność i sprawiedliwość, stojące na straży obywatelskich czynów i je kontrolujące, są jedynymi środkami do wyrobienia poczciwych charakterów. Godnem jest także uwagi, że na reprezentanta idei wol-

*) Najmocniej zastrzegam się, aby wyrażenie to miało obejmować także Armenczyków, Ormian, a nas osiadałych. Wolność uszlachetnia — niewola psuje, a wielowiekowa podła charakter. Radbym, aby i tym zepsutym gwiazda wolności zaświeciła.

ności, Midhata, żaden ze skazanych jarzma kradzieży nie wkłada!

Po zapadłym wyroku, matka Abdul-Azisa złożyła sułtanowi adres dziękczynny za wymierzenie sprawiedliwości. Obiega pogłoska, że skazani zgłosili się do niej, niemniej do jej wnuka księcia Izzedyna, z prośbą, o danie im „aman“ (pardonu) — prawo tureckie mówi: Krew za krew, jeśli jednak krewini ofary nie domagają się takiego zadośćuczynienia, wówczas życie skazanych jest ocalone. Syn Abdul-Azisa miał się okazać skłonny do miłosierdzia, babka zaś jego przeciwnie trwać ma w żądzy zemsty.

Członkowie sądu kasacyjnego od zeszłej soboty przesiadują stale w Jeldiz-Kiosku, zajmując się badaniem wydanego przez sąd kryminalny wyroku. Dni jeszcze parę, a smutna ta sprawa zakończona zostanie.

Bezpieczeństwo publiczne w okolicach stolicy znowu niestety! napadami bandytów zawichrono. W tych dniach p. Sandison, pierwszy dragoman ambasady angielskiej, przechadzając się z krewną swoją w bliskich okolicach Terapii, napadnięci i obdarci zostali przez 6 żołnierzy. Dotąd dwóch tylko z nich ujęto. Dado to powód ambasadowi w Bujukdere i Terapii latem osiadłych, do wniesienia odpowiedniego zażalenia do Wys. Porty. W San Stefano i innych miejscowościach nie lepiej się dzieje, i nie dziwić się; zreformować przedewszystkiem potrzebą urzędników, a płacić dobie i regularnie policję i żandarmerję.

Porta nie ustaje wysłać do Tripolis posilków wojskowych i amunicji. W zeszłym tygodniu statek transportowy Medzije zabrał żład parę baterii artylerji i obfity ładunek materiału wojennego. Postępowanie to, słusznemu zarzutomu rządu francuskiego obarczono, podnieca istotnie namiętności Arabów w Tunis i Algierze i może sprowadzić starcie się dwóch państw, z widoczną korzyścią żelaznego kanclerza, o czem, zdaje się, ani Turcja ani Francja nie myśla.

Cofanie się wojsk tureckich z części ustąpionej Epiru ulega pewnym majaczeniom, spowodowanym przez nieulekłe postawienie się Albańczyków. Wczoraj otrzymano depeszę, że Hydayel basza wyda dziś Grekom miasto Arta; co nastąpi potem, i czy wendetta pojedyncza a nieustanna nie zastąpi ogólnego powstania, nie wiadomo, lubo tać nie wypada, że tam rozstrzygnięcie doszło do najwyższego stopnia.

Z Bułgarii nadchodzą uspokajające wiadomości. Wybory, jak to przewidywaliśmy, w znacznej części wypadły po myśli i woli księcia. Jednakże w Sysstowie i Nikopolu przyszło pomiędzy wyborcami do zająć kułaków, którym aby zapobiedz a wyborom zupełną wolność zapewnić, generał Ebermroth ogłosił w tych dwóch miastach stan obłężenia, nie wiem atoli co zrobić zamysła z grupą około stu obszernych wsi, oświadczyjących się za utrzymaniem konstytucji i gotowych jak twierdzi, bronić jej czynnie. Nie sądzę, aby zamiar swój urzeczywistnił, bo jakkolwiek bułgarski legion walczył meżnie w ostatniej wojnie, pewnym będać, że z tyłu jego są działa moskiewskie, to wieśniak bułgarski, przez kilka wieków do niewoli przyzwyczajony, do samodzielnego ruchu nie bardzo jest skłonny, a od słów do czynów daleko. Prawdopodobnie zatem jest, iż wszystko się złoży po „być po siemu“, aż do czasu gdy trąba archanioła prawdziwej Słowiańszczyzny do wspólnej zabawy nie powoła. Stan ten rzeczy w Bułgarii bardzo zasmuca Rumeliotów, przeziwiających obecnie, że od mordującich własnych wolnościowców Moskwy, żaden naród prawdziwej wolności otrzymać nie może.

Paryż d. 8. lipca.

Pielgrzymka słowiańska do Rzymu mocno tu zajmuje koloniję polską, z której wiele osób zamożniejszych wyjechało do wiecznego miasta, w liczbie tych znajduje się śpiewak ukraiński Bohdan Zaleski, były poseł na sejm 1830 r. Pięćdziesięcioletnie wygnanie jego z rodzinnego gniazda, majestatyczna postawa z długą siwą brodą przypomina owych pielgrzymów z da-

STRACONA.

opisał
podług opowiadania lekarza
Sewer.

(Ciąg dalszy.)

W miasteczku wrzało. Kwestja zamejcia Zosi z większym chłopotem niestannie a gorąco kowo była obrabiana. Zarzucano mi chłopomanię, żonie mej egaltację i zbyteczną romantycność, a nareszcie Wandę posądzano o chęć pozbicia się siostry. Naczelnikowa ubolewała nad biedną dziewczynką, prezydentowa śmiała się z nas głośno i serdecznie.

Plotki i oskarżenia rosty olbrzymio, piętząc się nad naszemi głowami, gdy jednego z pięknych dni, przed samym zachodem słońca, kiedy arystokracja niejska spacerowała po chodnikach rynku, zajęchych dwa powozy przed kamienicę naszego mieszkanka. Z pierwszego powozu wysiadła dziewczęta Wolkowa z córką, drugi był pusty. Zdziwienie arystokracji było wielkie, lecz nierównie większe, gdy za chwil parę wiały do pierwszego powozu, obok pani z Wolkowa, matka Zosia i Wanda, do drugiego, obok panny Jadwigi, Zosia, a na przodzie Józefek, w białej sukmanie, że mąż. Zdziwienie niestannie wzrastało, gdy nazajutrz o zachodzie słońca wróciliśmy w tym samym porządku. Panie odwoziły nas. Zdziwienie doszło do szczytu, gdy panowie z arystokracji miejskiej dowiedzieli się od służby z Wolkowa, że Józefek przy kolacji i obiedzie siedział przy stole, i że Zosia od panny Jadwigi dostała na przyszłe gospodarstwo śliczną jałowicę. Na tem się skończył okres zdziwienia — i na całej linii nastąpił odwrót.

Pani prezydentowa, chcąc zaimponować i upokorzyć „tę kobietę“, jak nazywała naczelnikową, ofiarowała Zosi na gospodarstwo dwa ule ze swego ogrodu i ładnego, białego, tłustego, bezrogiego rocniaka.

— A ona co jej da? pytała z dumą. Może parę czułych westchnień, lub sztyletowych spojrzeń, poślanych notariuszowi!

Naczelnikowa, przez dobrze zorganizowaną policję domową, dowiedziała się o wygłaszanej apostrofie swej sąsiadki, a że była to osoba pomysłowa, więc urządziła loteryj fantową z Bochni i fajerwerkami aż z Krakowa; — dochód z loterii miał być przeznaczony dla Zosi, aby, jak mówiła, szlachckiego rodu dziecka nie puszczając między chłopów bez grosza. Ze jednak fantów było nie wiele, a muzyka i fajerwerki dużo kosztowały — szlachckiego rodu dziecko wybrało się do chłopów bez grosza.

Wśród takich to wypadków, nadszedł dzień ślubu Zosi, który się odbył w kościele parafialnym naszego miasteczka, a wesele pod opieką prezydentowej. Zosia przebrana po krakowsku z wiankiem rutowym, upiętym wstążkami, w gorset, krótkiej spódnicy i białej, haftowanej sukni, wyglądała uroczo! Obok niej Józefek w białej sukiennej sukmanie, z amarantowymi wykołkami, zrobionej podług miary, dobrze, jak mówili ludzie, odbijał przy piękności panny młodej. Zaproszeni wójt i pani wójtowa, kilku zamożnych gospodarzy i gospodyń z Koberzyna, uroczystości obradku i weselem stanowczo zostali zjednani dla młodej pary. Pochlebiali im serdeczne uczucia „panów“ dla Zosi — chociaż już żony wieśniaka.

— Wydali ją sami za chłopca i szanują ją, mówił mi wójt, wygłaszając opinie wiolski.

Nazajutrz po ślubie, Zosia w białej chustce na głowie, jak przystało na wiejską kobietę, mając obok siebie Józefka — a poza sobą kuf-

z wyprawą, siedziała na wozie zaprzężonym parą małych, lecz za to wesołych koników.

Młoda kobiecina z pozą też uśmiechała się do nas. Józefek po raz ostatni obtarłszy żył rekawem, podniósł w górę bicz, ruszył lejcamy, — koniki poskoczyły — „wóz zaturkotał po bruku i zniknął na skrajce, a Zosia — Józefek — jej przewidzenie — ślub — zdawały mi się senne marzeniem, które zniknęło przy blasku dnia, lub raczej treścią tylko co przeczytanej książki.

— Smutny i zamyślony, czy się obawiasz o przyszłość Zosi? szeptała Aniela, wsuwając mi rękę pod ramię i tuląc się do mnie.

— O nie — odparłem — żal mi tylko tych wielu, które marnując się po miastach, nie znalazły sobie Józefków. Cóża ta jednak historia jest u nas tak nowa i niezwykła, że się z nią oświadczyć nie mogę.

— I na mnie robi podobne wrażenie! zawołała Wanda. — I albo nas czeka wielki zawód... — O nie, nie, przerwała Aniela, będzie to szczęśliwa para.

— A ja sądzę — dodałem — żeśmy zrobili jeden krok naprzód w naszych stosunkach społecznych.

Wanda nie nie odpowiedziała, jednak z wyrazu jej twarzy widać było jak jej przykro, że Zosia służy za eksperyment do ulepszenia stosunków społecznych.

Nowość nas przeraża, nikt nie chce poddać się próbie. Zosia kochała, i nie myślała ani o eksperymentach społecznych, ani o próbach, szła z uśmiechem w przyszłość.

X.

Minał rok czasu. Miasteczko nasze ubiegając się chciwie za zmianą wrażeń, z Żoładkiewiczem, pocztalterem i Szklarskim kupcem na czele, zapomniało o Zosi, jej siostrze i Józefku, a wyteżyło wzrok i słuch na bieżącą politykę europejską i dom naczelnikowej. Albowiem mł-

wiono... Wiele rzeczy mówiono, a więcej się jeszcze domyślano, żyjąc przyspieszonym życiem — pełnem oczekiwań i niepokojów. Bismark zachorował w Warszawie — u naczelnikowej bawił młody adiunkt do dziesiątej wieczór; Andrassy podał się do dymisji — naczelnikowa wyszła sama na spacer za miasto, spotkała młodego adiunkta — wróciła razem.

— To już za bezcelne! — mówiła prezydentowa.

Pocztalter się uśmiechał łakomie, kupiec Szklarski radośnie zacierał ręce.

Miesiąc lipiec usposobiał do drzemki lub marzeń. Jechaliśmy razem na wózek z Adamem, obaj milczący, zamyśleni. Ocknąłem się pierwszy, a rozglądając się:

— Co to za wieś? — spytałem woźnicy.

— Koberzyn, odpowiedział.

Zauważyłem, że Adam nieco się zmieszał, a nawet zarumienił, lecz milczał.

Droga szła dwunastoletnią dziewczynką.

— Moje dziecko, nie wiesz gdzie jest cha-

ta Józefka? spytałem.

— Tego co się ożenił łonskiego roku z sio-

strą nauczycielką?

— Tego samego.

— A czym nie wiedziała, mówiło wesoło

dziewczę, — idę w tamtą stronę, zlećcie ino z

wozu a przeprowadzę was ścieżkami.

— Muszę odwiedzić znajomych, rzekłem do

Adama, wyskakując z brzojki. Tymczasem, pro-

szę cię, zaczekaj na mnie w karczmie.

— Nie pozwolisz mi towarzyszyć sobie?

odezwał się Adam.

— Pozwalam! — zawołałem.

Końmi zawrócił fernal do karczmy, a my

wśród pożątego życia i kłósniej pszenicy, krętą

drożyną, maszerowaliśmy za bieżącą i szcze-

biącąca dziesięćkoma.

— Ho, ho, baba Józefka to se dopiero pani! codzieli pijają kawę z cukrem i biały chleb z masłem jedzą. Pozwoliłaj zanosim jej garuszek pozioemek — to mi dała szóstkę i biu-

lutkiego, jak słońce, chlebusia.

— Smakował ci?

— A ino, i jak jeszcze! Ona bo są do-

brzy...

— A on? przerwałem.

— On? tatusz mówił, że kupuje od Pacyni

morgę...

wnych wieków, a dla nas przedstawia on tych tułaczy, którzy streszczają w sobie nieszczęścia ojczyzny, jej straszny ucisk i niedolę. Widok w Rzymie tego prawdziwego pielgrzyma wywrze niewątpliwie zbawienne wrażenie, jeśli nasz rodacy kierujący pielgrzymką zechcą zwrócić uwagę na B. Zaleskiego i przedstawić go osobie Ojcu św. Dawne zasługi, życie nieskażone i pobożne, zgrybiły wiek, wskazują cechy i znaczenie pielgrzymstwa polskiego.

Z ciekawością czytamy tutejsze dzienniki, aby poznać jak się one zapatrzą na to niesłychane zjawisko pielgrzymki słowiańskiej do Rzymu? Przekonałem się, że tylko dzienniki katolickie oceniają wartość zrzeczenia słowiańskiej pod sztandarem Cyryla i Metodego. Inne zaś dzienniki dlatego, że pielgrzymka nosi na sobie cechę religijną, udają albo zupełną obojętność, albo usiłują zmniejszyć doniosłość braterstwa słowiańskiego.

Niewątpliwie stronnictwo moskiewskie we Francji przemówi później i wypowie swe zdanie w tym przedmiocie za pośrednictwem swych korespondentów z Moskwy. Dziś ograniczę się na przytoczeniu wiadomości z Moskwy, która dostatecznie cechuje podstępne zamiary przywódców moskiewskiego panslawizmu. „Szwiniaki tutejsi, mówi telegram, śpiewają, radośnie hymny z powodu, że papież udzielił pozwolenie odprawiać mszę po słowiańsku w katedralnym kościele w Zgřebiu poczytują ten wypadek jako czyn przysięgi, który im da prawo do narzucenia języka moskiewskiego w kościołach katolickich znajdujących się w zaborze caratu. Jest to przestroga, aby Watykan miał się na baczności przy zawieraniu układów konkordatowych z Moskwa, bo nie ulega wątpliwości, że każde choćby małe ustępstwo co do języka moskiewskiego w kościele, rząd caratu wywyska na zgubę narodowości polskiej, a przytępienie zobowiązań dania choćby najmniej ulgi kościołowi katolickiemu, nie wykona, jak to zawsze bywało.”

Sprawy francuskie obejmują trzy główne przedmioty: sprawę Tunis i Algieru — trudności prawodawcze — i uroczystość narodową, która ma się odbyć dnia 14. lipca.

Co do pierwszego trudno jest przewidzieć, mogące wyznaczyć następstwa, zwłaszcza, że Turcja widocznie za pośrednictwem fanatyzmu religijnego podnieca rozruchy między ludnością muzułmańską w Tunisie, Algierze i Tripoli, dlatego jest mowa, że rząd republikański za pośrednictwem swego ministra spraw zagranicznych ma wysłać bardzo energiczny cyrkularz do Porty otomańskiej. Czy ten cyrkularz odniesie pożądany skutek? Czy przyjdzie do sporów dyplomatycznych ze wszystkimi następcami? Na to w tej chwili trudno odpowiedzieć. Mógłby tylko zapisać, że ostatnie wiadomości są trochę uspokajające. My w tych kłopotach dostrzegamy, że są one wynikiem błędnej polityki ludzi, którzy przez chęć zemsty nad Niemcami szukają związku z Moskwa nawet z taką, jak dziś jest, a przez to odstąpił od tradycyjnej polityki francuskiej, która polegała na utrzymaniu dobrych stosunków z Turcją od czasów Franciszka I. Jest to, można powiedzieć, pierwszy gorzki owoc, jakiego zakosztowali szukający związku z Moskwą przywódcy francuscy. Dlatego dzienniki, zdrowo zapatrzone na politykę, jak *La France*, doradzają przywrócenia przyjacielskich stosunków z państwem Osmanów, i wskazują, że tam jest klucz do rozwiązania trudności w posiadłościach afrykańskich.

Drugi przedmiot, zajmujący ogólną opinię, są trudności prawodawcze. Iba posłów pragnie przed rozpoczęciem się rozwiązać wiele zadań prawodawczych, ale praca jest podobna do pracy Szyfry, bo senat jest ową skałą, po której wszystkie usiłowania prawodawcze lizby, jak kamień legendy spadają na dół, albo zupełnie nieprzyjęte, albo tak poprawione, że zmieniają całe znaczenie i dążność prawa. Nie pozostaje lizbie posłów jak spieszenie uchwalił budżet i stanąć przed wyborcami ze skargą na senat, który nie dopuszcza przeprowadzenia żądanych reform. Następcą się więc pytanie, co senat uczyni, jeśli wybory odbędą się przeciw niemu? czy wtedy podpisze na siebie wyrok śmierci i zgodzi się na zwolnienie kongresu i przejście konstytucji? Nam się zdaje, że nie — a to dla tej prostej przyczyny, iż nikt na siebie samego nie podpisuje wyroku śmierci. Owszem, posłowie kosztom senatu usprawiedliwiają wiele błędów i marnie spędzonego czasu, tak więc senat odgrywa rolę prawdziwego moderatora i koźła ofiarnego, na którego grabiebie ciężką będą grzechy posłów przed wyborcami.

Można sobie wyobrazić, jak to łatwo będzie posłom odpowiadać na czynione zarzuty, dlatego to z gorączkowym zapalem syją się projekta praw tak, aby każdy mógł powiedzieć, że pragnęłam taką a taką reformę przeprowadzić, ale senat się oparł, zmienił lub poprawił. Sądzę, że się nie mylę, jeżeli powiem, że w tej chwili wielu posłów błogosławi senat, iż musi dźwigać na sobie ich niedostępną energicznie spełniony mandat poselski.

Przygotowania do obchodu narodowej uroczystości postępują bardzo szybko. Już na Polach

Elizejskich pozakładane są przyrządy gazowe do oświetlenia. Wczoraj na Avenue de Bois de Boulogne widziałem mnóstwo pracujących robotników, stawiających ogromne maszyny, które mają być połączone girlandami różnokolorowych świateł. Na wielkich bulwarach spotykamy rusztowania, aby przygotować światła elektryczne. Na placu Opéry wznoszą potężne maszyny weńskie. Na placach szczególnie koło bursy i hall mają być wzniesione ogromne namioty, pod którymi będą urządzone zabawy ludowe. Podobnego rodzaju przygotowania czynią się w innych częściach miasta, tak, że wszystkie ulice i place Paryża zamienią się na olbrzymich rozmiarów salon ludowy. Tak wielkiego przygotowania nie widziałem dotąd, bo rząd, miasto i mieszkańcy prywatnymi składkami podwoili koszt tej uroczystości narodowej.

Od kilku dni nawiedziły nas dotkliwie upały, które można powiedzieć dokuczyły nam wszystkim, a w lizbie posłów więcej jak godzinę rozprawiano nad wybraniem chłodniejszej części dnia na posiedzenia; jedni chcieli w nocy, inni rano, aż narazicie przekonano się, że zawsze jest upał i gorąco. Szczęście, że na drugi dzień upały się zmniejszyły, a przez to i ciekawy ten przedmiot rozpraw został załatwiony bez zmiany zwykłej godziny posiedzeń.

Na wczorajszym posiedzeniu w senacie wybrany został senatorem dożywotnim doktor Wurtz, dziekan fakultetu lekarskiego i republikański. Prawica już śmiała przedstawiać swego kandydata.

Mowa Ojca św. do pielgrzymów.

Rzymski nasz korespondent wspominał już wczoraj o mowie, jaką papież wygłosił na audjencji d. 5. b. m. do pielgrzymów słowiańskich, i o wrażeniu, jakie mowa ta wywołała wśród ogółu pielgrzymów. Mowa ta, według tekstu łacińskiego, podanego w rzymskiej *Aurora*, brzmi w przekładzie polskim tak następuje:

Ukochani synowie! Rzym, stolica świata katolickiego, oczekiwał Was z tęsknieniem, a dziś pozdrawia Was; z tak liczne Waszego przybycia ojcowie serce Nasze napełnia się radością do tego stopnia, że godzi Wam się istotnie powtórzyć to, co apostoł Paweł rzekł *tytusowi*: „Bóg pocieszył mnie przybyciem twojem.” Od pierwszych dni Naszego pontyfikatu, widząc kościół Jezusa Chrystusa z różnych przyczyn ciężko zasnuconym w pośród ludów Nas bliziej otaczających, od bolesnego tego obrazu znegany wzrok Nasz z upodobaniem zwracaliśmy ku Wschodowi, pragnąc znaleźć tam wraz z wspomnieniami przeszłości powody do pociechy i wesolej nadziei przyszłości. Odtąd przez błogosławione zrzadzenie Boskie, dzień dzisiejszy przynosi Nam część, zapewne najmniejszą, tej pociechy, za którą zwracaliśmy się, aby ją znaleźć w pośród Was. Obecnie znam nas, ukochani synowie, wasze usposobienia; poznajemy i oceńmy, jak na to zasługują. Waszą pobożność i tę wiarę, która Was z tak odległych i rozrzuconych krajów sprowadziła tu w zgodnym zamiarze, aby złożyć Naszej maluczkości i najwyższej godności Stolicy Apostolskiej Wasze hołdy. W tym akcie odmalowują się nietylko godne pochwały uczucia każdego z Was, ale objawia się wspaniałe nowe dowód cudownej i boskiej jedności kościoła, której przed chwilą wielebny bracie, tak wymownie i prawdziwie dowodził (ks. biskup Srosmayner w mowie mianej w imieniu wszystkich pielgrzymów). Jezus Chrystus twierdził i krwiał swoją krew przykładał powozie chne braterstwo rodzaju ludzkiego, a ci wszyscy, którzy weni wierzyli, połączyli się jakby w jedną rodzinę, którą jest kościół, kierujący umysłami i wola wszystkich, w tak doskonałej zgodzie, że zdołał ich połączyć w jedność; podobnie jak On z Ojcem stanowił jedność. Aby utwierdzić taką jedność, nadał prymat pontyfikalny św. Piotrowi, księciu apostołów, i rozkazał, aby od niego przechodził na rzymskich papierzy, jego następów, lizby członki z głową kościoła pozostawali w jawnym związku, oddał on bowiem życie za wszystkich, za całe ciało wielkiej rodziny chrześcijańskiej, a to dobrodziejstwo Wy, ukochani synowie, za wolą Bożą zawdzięczacie św. Cyrylowi i Metodemu, Waszym wspólnym apostołom.

Oni to istotnie w dziewiątym wieku, wówczas gdy imię Słowian zaczynało zdobywać sobie większy rozgłos, poświęcił się całkowicie z nieziemią miłością na powrocie i duchownemu wykształceniu Waszych przodków i odrzodził ich przez ewangelie w Jezusie Chrystusie. W ten sposób za nimi to te ludy przyszły do jedności z tą apostolską Stolicą, z tą opoką, na której Jezus Chrystus ugruntuwał podwaliny swego kościoła, z tym niezdołym szanem przeciw wszelkim zamachom ludzi i szatanu. Wtedy to między Słowianami a tą Stolicą Piotrową utrwalił się ten ścisły związek i ta wzajemność obowiązków, której wspomnienie powraca w dniu dzisiejszym i w Waszej obecności wdzięcznie na pamięć. Jakoż dwaj święci bracia przybyli tu do Rzymu z świętego swego apostolskiego urzędu; tu przy grobie księcia apostołów utwierdzili

przysięgą integralność swej wiary, tu przyodzian zostali godnością świętą biskupich. Metody listami najczystej miłością byli poleceni przez papieża rzymskiego; za wolą i powagą papieża samego powrócił na Morawę wraz z kapłanami i biskupami przeznaczonymi mu do pomocy w duchownym zarządzaniu Waszych krajów.

Cyryl rozpoczął apostolskie działanie odkryciem świętych zwłok św. Klementa I., Naszego poprzednika, które spoczywały dotychczas nieznanie w Chersonesie, a oddał z największą czcią są jakby strzeżone przez tego, co je odkrył, a wielebne przez wszystkich w Rzymie. I jak ty sam wielebny bracie przed chwilą przypomniałeś, było to zdarzenie błogie, że Cyryl zmarł w tem wiecznym mieście, i tak Rzym otrzymał zaszczyt posiadania razem świętych zwłok Cyryla i Klementa, jakby połączonych w wspólnym uścisnieniu. Oba wieli apostołowie wiary chrześcijańskiej, spoczywając od wieków jeden obok drugiego w pokoju Chrystusowym, jakby chcieli nauczać dalekich swych następów, że ścisła i wieczna powinna być jedność Słowian z świętym kościołem rzymskim.

Piękne owoce tego ścisłego zjednoczenia, obróciły się nietylko na wielki pożytek publiczny, ale na do korzyść osobistą samych Waszych apostołów. Gdyż, skoro im się zdarzyło, co się zdarza zwykle tym, którzy wielkie rzeczy przyśporzą, że spotkali się z przeciwnościami i różnemi oskarżeniami, byli zawsze dzielnie popierani przez Stolicę św. a szczególnie donawali łask i obrony papieży Mikołaja I., Adriana II. i Jana VIII.

Następni papieży z Nasi poprzednicy okazali zawsze pełną miłość troskliwość i względy dla Słowian; a Wasza historia zapiszała w równym stopniu działanie papieży rzymskich nietylko w celu popierania u Was religii, ale na do dobra publicznego. Dzieje Waszych ojców wskazują może jaśniejszą i dowodniejszą, niż jakiegokolwiek innego zbawieniu wpływ, jaki zawsze wywiera religia na obyczaje i życie narodów. Apostolskie prace Cyryla i Metodego okupili dla Waszych ojców nietylko wiarę chrześcijańską, która jest największym do dobrego, ale przytem ogład obyczajów i życia cywilizacji. Niemniejszym dla tych apostołów tytułem do Waszej wdzięczności jest ustanowienie alfabetu słowiańskiego i to, że od nich uzyskaliście w języku pospolitym znaczną część ś. biblii, oraz liturgie według narzecza różnych narodowości. Z tych tedy powodów imiona Cyryla i Metodego brzmieć zawsze będą wdzięcznie i z czcią wymawiane w Morawie, Czechach, Chorwacji, u Bułgarów, Polaków, Rusinów i wszystkich Słowian od morza Adriatyckiego aż po odległe niwy Nowogrodu.

Lecz jeśli ta wspólność z kościołem rzymskim przedstawia tyle rekojmii dla zbawienia i tej nadziei doń największych, czynicie wszystkie usiłowania ukochani synowie, aby ta jedność pozostała u Was trwałą i stawała się z dniem każdym silniejszą.

Wspólnymi modłami wzywamy śś. Cyryla i Metodego, aby miłostwie opiekowali się w niebie narodami słowiańskimi, jednając u Boga dla jedności siły wytrwania, dla drugich światła, aby podniekali w sercach wzajemną miłość a oddali od dziedziny Pana uczucia nienawiści, zazdrości, zemsty. Przedewszystkiem, aby polecali Bogu ten naród, liczbą i siłą najpotężniejszy, który ich czeł jako swoich apostołów, lecz zerwał węzły, jakie związane zostali za sprawą tychże samych apostołów z s. Piotrem i kościołem rzymskim. Niechaj oni przywrócą zgodę w wyznawaniu tej samej wiary i wyjednają uznanie praw poszczególnych narodów, a wtedy wielką ufnosć pokładać będzie można w dziełach i cnotach Waszych dla rozszerzenia królestwa Bożego na ziemi; gdyż szczerze słowiański zdaje się być z zrzadzenia Boskiego powołany do wielkich przeznaczeń.

W końcu ukochani synowie, powracacie szczęśliwie do ojczyzn Waszych: powiedzcie Waszym braciom coście widzieli, coście słyszeli w Rzymie. Bądźcie wobec nich świadkami, że Nasza ojcowiska pieczę obejmuje całą wielką i szlachetną rodzinę ludów słowiańskich, zwraca ku nim najgorętsze zyczenie serca Naszego, a tem jest, aby pozostali silni i niezłomnie wierne kościołowi katolickiemu, i aby żaden z tych ludów nie pozostał po za tą arką świętą, bo kto się w niej nie znajduje, według słów waszego ś. Hieronima *peribit regnante diluvio*, zginie czasu potopu. Zaniesie im błogosławieństwo apostołów, jako zadek łask niebieskich, które Wam tu obecnym i im miłościwie udzielamy w Panu. *Benedictio Dei.*

Z Izby sądowej.

Złoczów d. 11. lipca.

Z dnem dzisiejszym rozpoczęła się ciekawa rozprawa przeciw Markusowi Boruchowi dw. im. Fingerer i tow. o zbrodnię nieczestnictwa w podrabianiu publicznych papierów kredytowych §. 109. ust. kar.

W skład trybunału wchodzi: przewodniczący c. k. rada Simonowicz, c. k. adj. Topolnicki, c. k.

adj. Poźniak, protokolant Szomek ausk. Oskarżyciel: podprokurator Lewicki, tłumacz sądowy Izak Swager. Obróci: adwokaci dr. Wesolowski (Mechel Brill, Berl Brill, Jakob Einstoss), dr. Heyne (Krontal, Haber, Garsten), dr. Billet (Unger, Feldblum), obrońca Teliszewski (Igra, Unger).

Skład ławy przysięgłych: pp. Zaleski Aleksander, Wolski Walerjan, Romanowicz Jędrzej, Pilecki Napoleon, Merl Karol, Galasiewicz Michał, Futurski Jan, Gasthalter Leibisz, Engel Antoni, dr. Starzewski Henryk, Ujejski Edward, Leszczyński Aleksander. Zastępcy: Schaffer Antoni, Hochrath Chaim Izak.

Przed odczytaniem aktu oskarżenia, jawi się ścigany listami gończymi dotychczas niewiadomego pobytu Berl Brill przed sądem, zrzeka się środków prawnych co do aktu oskarżenia i śledztwa i oświadcza, że chce być razem z współwinnymi sądzony. Jest to fakt ciekawy, należący do rzadkości proceduralnych.

Akt oskarżenia obejmujący 12 arkuszy podajemy w skróceniu:

C. k. prokurator państwa w Złoczowie oskarża po myśli art. VI. B. b. ustawy z dnia 23. maja 1873 nr. 119 Dz. u. p. §. 207. proc. kar. przed sądem przysięgłych w Złoczowie:

1. Markus Borucha dw. im. Fingerera urodzonego w Rohatynie około 25 lat liczącego, rel. Mojz., niewiadomego miejsca pobytu, ściganego listami gończymi;

2. Lejbe Rabinsohna urodzonego w Rohatynie i tamże przynależącego, 44 lat liczącego, rel. Mojz., żonatego, ojca 3 dzieci, zostającego w więzieniu śledczym (p. s. Rabinsohn zmarł w więzieniu przy końcu zeszłego miesiąca);

3. Mojżesza Kronthala urodzonego w Rohatynie, w Podhajcach zamieszkałego, 40 l. rel. Mojz., w więzieniu śledczym;

4. Elisiga Feldbluma urodzonego i zamieszkałego w Rohatynie, 36 lat, rel. Mojz., byłego listonosza, w więzieniu śledczym;

5. Mechla Brilla urodzonego i zamieszkałego w Rohatynie, 44 lat, rel. Mojz., w więzieniu śledczym;

6. Jadę Hersza dw. im. Habera urodzonego i zamieszkałego w Rohatynie, 42 lat, rel. Mojz., w więzieniu śledczym;

7. Jakóba Einstossa urodzonego i zamieszkałego w Rohatynie, 57 lat, rel. Mojz., w więzieniu śledczym;

8. Izraela Igrę urodzonego w Sanoku, zamieszkałego w Rohatynie, 24 lat, współwłaściciela fabryki sukna, zostającego na wolnej stopie za kaucją 2000 zł;

9. Józefa Ungera nr. w Radziechowie zamieszkałego w Rohatynie, 32 lat, rel. Mojz., współdzierżawcę prawa propinacji w Rohatynie, za kaucją 5000 zł na wolności zostającego;

10. Berla Brilla ur. w Rohatynie, 23 lat, rel. Mojz., żonatego, niewiadomego miejsca pobytu, ściganego listami gończymi

że w roku 1880 w Galicji fałszywe bilety moskiewskie na 25 rubli opiewające, a więc publiczne papiery kredytowe znaczenie monety mające, podrobione środkami mechanicznymi, rozmnażanie tych papierów ułatwiających, w porozumieniu z podrabianiem lub innymi osobami, które papiery te świadomie jako podrobione wydawały, co stanowi zbrodnię nieczestnictwa w zbrodni podrabiania publicznych papierów kredytowych w §. 106 u. k. określonej podlegającą karze z §§. 108. i 109. ust. k. Oskarża dalej:

11. Nuchima Igrę Gerstena urodzonego i zamieszkałego w Rohatynie, 27 lat, rel. Mojz., ojca 3 dzieci, handlarza żelaza, w więz. śledczym, że wiedząc o tem, iż Markus Boruch Fingerer przysłał do Londynu do Rohatyna fałszywe papierowe ruble moskiewskie i takowe w porozumieniu z podrabianiem tych papierów współwinnym przy ich podrabianiu, lub innymi osobami, które papiery te świadomie jako podrobione wydawały w Galicji za pośrednictwem Mechla Brilla wydając, posłał w r. 1880 do Markus Borucha Fingerera do Londynu za pośrednictwem Mechla Brilla kwotę 50 złr. a. w. z wezwaniem, aby mu za te pieniądze przysłał takie podrobione papierowe ruble rosyjskie celem wydania ich w Galicji, że więc usiłował nakłonić Markus Borucha Fingerera do poszerzenia w obieg fałszywych publicznych papierów kredytowych, znaczenie monety mających, podrobionych za pomocą środków mechanicznych, rozmnażanie tych papierów ułatwiających, a więc do zbrodni nieczestnictwa w zbrodni podrabiania publicznych papierów kredytowych, które nakłonienie jednak, z powodu że Markus Boruch Fingerer za tak małą kwotę tych podrobionych rubli przysłał mu nie chciał, pozostało bez skutku, co stanowi zbrodnię usiłowanego nakłonięcia do zbrodni nieczestnictwa w zbrodni podrabiania publicznych papierów kredytowych w §. 9 i 109 u. k. podlegającą karze z §§. 8, 9, 108 i 109 a. k.

Je fałszykatów ogółem w obieg puszczonych kursowało, tego nie wiedząc; śledztwo wykryło, że obiegano 9 sztuk 25-rublowych; przytrzymało 3 egzemplarze, z których dwa przez ministerstwo skarbu za prawdziwe uznane zostały. Jako corpus delicti znajduje się w aktach jedna 25-rublowka. W końcu podnosi się, że gdy w sprawie niniejszej żadnego fałszykatu anstrjackich banknotów nie od-

szukano, przeto oskarżenie na rozpowszechnianie fałszykatów banknotów anstrjackich rozciągnięte być nie może, ale zachodzi podejrzenie, że Fingerer przysłał także fałszykaty banknotów anstrjackich, mianowicie Galicji, i że takowe przez jego spółników w Galicji były puszczane w obieg, jak to wnosić można z listów przez Fingerera pisanych i zeznań Mechla Brilla, że Fingerer synowi jego Berlowi przez bilety rublowych, przysłał także dziesiątek anstrjacką, że rzeczywiście fałszywe dziesiątki anstrjackie puszczane zostały w Galicji w obieg, wykazują akta 4 spraw przez c. k. sąd powiatowy w Brodach dochodzonych, wedle których w marcu, kwietniu i maju przytrzymało w Brodach 4 osób sześć dziesiątek fałszywych, które wszystkie wedle orzeczenia anstr. sądu, banku, należało do jednej klasy podrabiania anstr. banknotów, mianowicie nr. 186 podrobione są za pomocą płyty i sfabrykowane zostały niewątpliwie w Londynie, albowiem wedle zawiadomienia dyrekcji anstr. węg. banku pierwsze fałszyfity tej klasy z płyty, do ich fabrykacji użyta, przysłał przeto do tej dyrekcji przez c. k. anstr. węg. konsulat generalny w Londynie, co potwierdza tylko wiadomość, że w Londynie fabrykują się publiczne papiery kredytowe różnych państw na wielką skalę z pomocą płyt, a następnie przez fałszyfery za pomocą agentów i rozpowszechniający, z narażeniem publicznego kredytu państw i z wielką stratą osób prywatnych puszczane bywają w różnych krajach w obieg.

Do rozprawy wezwano 20 świadków. (D. c. n.)

Kronika miejscowa i zamiejscowa.

Dnia 12. lipca.

* Stan powietrza ciągle jednakowy; pochmurno, chwałami deszcz, termometr dosięga najwyżej 14 stopni.

* Międzynarodowa wystawa sztuk pięknych w Wiedniu. Towarzystwo kształcące się artystów w Wiedniu zamierza urządzić w r. 1882 wystawę dzieł sztuki powstałych w czasie od wystawy powszechnej z r. 1873. Wystawa trwać będzie od 1. kwietnia do 30. września 1882. Zaproszeni są malarze, rzeźbiarze i architekci wszystkich państw i krajów do obśkiania wystawy. Rząd przyszedł usilne poparcie i wyznaczył poważną liczbę nagród.

* Szczęśliwa szkola. Onegdaj zgłosiła się do redakcji Marianna Ł. z 7-letnią córeczką, mówiąc, że przyszła się użalić. Przytem wskazała na dziecko mające twarz niemłodsze niż podrapana, oko opuchnięte i krwawiejące, a na policzku szramy na szerokość palca. Cóż to się stało? — zapytaliśmy. — A! tak mi córkę uczą w szkole, odpowiada kobieta płacząc, i opisuje fakt pobicia swej córki nieszczęśliwej do pierwszej klasy normalnej, przez naucekielek widocznie nadzwyczajnie ukwalifikowaną do wpajania pierwszych zasad nauki bezwzględnie użyciem trzciny. W którejże to szkole się stało, zapytaliśmy dalej. W Na ród nym domn brzmiała odpowiedź. — A to wy rusinka? — Gdzie zaś, jestem religii katolickiej, i moja córka Kazimiera jest Polką. Zapiszalam ją do tej szkoły tylko dlatego, że mieszkałam blisko Narodnego domu, i że mę namówili ludzie, abym koniecznie dziecko tam oddała, bo tam bez płatnie zapisują, a na koniec roku dają dziećmiom procenta. Jeszcze muszę dodać, że naucekielek pani K., która mi córkę pobila, zagroziła jej, aby się nie skarżyła nikomu, a gdy chciałam użalić się w dyrekcji, usiłowała nie dopuścić do tego.

Fakt ten może posłużyć za przestrożę dla rodziców, wabionych do oddawania dzieci w opiekę pedagogom z Narodnego domu.

* Losowanie sędziów przysięgłych na IV. kadencję 1881 r. rozpoczynającą się z dnem 29go sierpnia 1881, odbyło się w c. k. sądzie krajowym we Lwowie dnia 10. lipca 1881.

Przewodniczącym J.W. prezydent Lidl. Radcy: Drdacki i Buszak. Zastępcę prokuratora: Holyński. Ze strony lizby adwokatów: Dr. Juljusz Popiel. Jako główni przysięgli wylosowani zostali: pp. Kauf Majer, Askensz Pinkas, Steif Henryk, Keller Karol, Tretter Konstancy, Ławski Jan, Kikienis Maurycy, Markowski Antoni, Wczelak Józef, Abrahamowicz Dawid, Brenner Emil, Wędrchowski Sebastian, Rentschner A. H., Grabiński Wacław, Banrowicz Walenty, Stroh Elias, Russeman Ignacy, Dorbach Henryk, Diamand Majer, Polanowski Stanisław, Bauman Mojżesz, Leimer Adolf, Hanks Karol, Thom Natan, Gall Emanuel Jakob, Wiszniewski Henryk, Rotman Maurycy, Kownacki Tadeusz, Kohnan Antoni (syn), Wallach Jan, Nowakowski Mieczysław, Stadfeld Izrael, Lieberman Abraham, Kiarman Samuel, Alsen Karol, Chranowski Mieczysław. Jako zastępcy pp.: Spiegel Iser Jakob, Landan Schame Lejba, Wojewódka Ferdynand, Szydłowski Józef, Kwasniński Samuel, Kleczyński Józef, Lerski Jan, Kamienobrodzki Alfred, Dr. Berger Antoni.

* Do właścicieli psów. Magistrat wydał w sprawie coraz bardziej rozszerzającej się choroby wścieklizny u psów odezwę do właścicieli psów w mieście. Odezwę tę, po poprawieniu stylistycznych i gramatycznych błędów, podajemy poniżej.

Wspomnienie Henryki z Pastowojtów Lewenhardowej

przez Agatę Gillera.

(Ciąg dalszy.)

Tam to już w Puławach, na ławach szkolnych, w tych panieńskich walkach o prawdę, o wiarę i o narodowość, rozwinęła się w Henryce stanowczość charakteru, szybka determinacja i energia wraz z odwagą, nielekającą się niebezpieczeństw. Tam to w jej duszy rozgorzał ogień zapasu dla Polski ideałów; tam już wyrobiła się gotowość poświęcenia chociażby życia dla ojczyzny.

Kiedy powróciła z Puław do Lublina, w mieście tem po długoletnim ucisku, który nawet samą nadzieję odbierał, poczęła się już objawiać ruch narodowy.

Historycy doktrynerscy, mianujący się twórcami nowej krytycznej szkoły historycznej, potępiali ów ruch narodowy jako akt nierozwagi i żuchzeń, wiodycy do powstania niewczesnego. Wyrok ich jest błędny, nie zbadali bowiem sprawy, którą osądzili; nie poznali tajemnic i warunków życia, wśród których, jeżeli jest ono rzeczywistością, objawiać się musi — chociażby go powstrzymywały wszystkie potęgi wojenne i wszystkie argumenta utylitarnej polityki. Ruch narodowy, o którym mowa, był koniecznością, jak jest koniecznym silniejszy oddech piersi, przytłoczony zaduchem.

W zepętem powietrzu niewoli i prześladowania, naród polski duszony w zaborze moskiewskim przez rządy Paskiewicza i Muchanowa, po-

trzebował oddechnąć dla nabrania świeżości podwizna, zdolnego pokrzepić jego żywotność, i ten to właśnie naturalny, mimowolny, samą naturą żywego ciała narodowego wywołany oddech, był manifestacją wolności i niepodległości, był owym ruchem, potępieniem przez doktrynerów serwilizmu. Był on więc koniecznym jak funkcja życia. Ci co go potępiają, potępiają samo życie narodu.

Ci, którzy nas już tyle razy ogłosili za naród zabity i martwy, co pilnie strzegą systemu ekstremalnego rządu, wszelki, chociażby najniebezpieczniejszy objaw życia ścigają i potępiają będą zawsze jako rewolucję. Z ich też punktu widzenia wydany wyrok na ruch narodowy, objawiający się w jedynie wówczas możliwej formie, jest zupełnie zrozumiałym. Interes nakazuje im przedstawiać: pieśni, modlitwy, ofiary poległe i żądoby po nich noszone za niedorzeczne i niefortunne objawy rewolucyjnej propagandy, nie zaś za to, cożem były w istocie, za protest życia przeciwko zadawanej powoli śmierci. Sama rozległość i powszechność tych manifestacji powinna przemówić przeciwko niesłuszności sądów, jakie dzisiaj ogólnie powtarzają za pisarzami wspomnianej wyżej szkoły historyków i polityków. Żaden spiszek, żadna sztuczna propaganda nie zdołała by wywołać tak powszechnego ruchu narodowego, jakim był ruch 1863 r. bez przyczyn głębokich i słusznych, uzasadniających jego konieczność i potrzebę.

II.

Za danem hasłem życia w Warszawie, odezwano się ono w całym organizmie narodowym, we wszystkich miejscowościach, w najdalszych prowincjach polskiego kraju. W Lublinie ruch narodowy objawił się zaraz po wypadkach warszawskich i jak wszędzie, wyraził potrzebę wol-

nej, uprawnionej egzystencji dla polskiego narodu. Starzy, młodzi, mężczyźni i kobiety, wszystkie stany i wyznania, cały, jednym słowem, ogół ludności wziął w nim szczerzy i serdeczny udział. Była to walka moralna, niedająca się ująć, słumić i pokonać — walka wspaniała w swych środkach, a piękna w swych celach.

Dusze niezaparte, czyste, samym widokiem ruchu, niewidzialnego dotąd w dziejach polskości, zapaliły się świętym ogniem miłości, który przypominał jedyności pierwszych chrześcian, z weselem niebieskim w obliczach idących na meczetstwo do cyrków. Pomiedzy nimi była i Henryka Pastowojtówna, szlachetna przewodniczka współtowarzyszek swych w instytucji puławskiej.

Pozostała obojętną ruchowi narodowemu nie mogła, rzuciła się więc w jego wir z tym zapalem, jaki jej był właściwy, z zupełnym poświęceniem swojej osoby. Wraz z innymi Polkami zaszłała modły o wywołanie ojczyzny i stawała na czele odważnych hufców pieśniarzy, których pieśń zakończoną być mogła salwą broni nieprzyjaciół, grozących śmiercią zebranej gromadzie. Nie było manifestacji, w którejby nie brała i nadobna córka generała udziału nie brała. Czarno ubrana, jak wszystkie Polki w żałobę, zaszłała swoimi pieśniami zagrożonych przez moskiewskie żołdactwo rodaków.

Charakter jej polski i katolicki wybitnie się w tych manifestacjach zarysował i to właśnie najmocniej Moskali rozilo, którzy ją za swoją, jako córkę generała, poczytywali. Być może, że ta okoliczność była pobudką do tem gorętszym Henryki występowania; że z miłości ojczyzny pożyłała się chęć zataćcia niepatriotycznych wspomnień, przywiązanych do imienia jej rodziny. Mówiliśmy już, że ojciec był generałem car-

skim i Moskałem z rodu; dziać jej Kossakowski przedstawiony był do nagrody przez generała Kreutza za przyznanie przyjęcie korpusu wojska, którym dowodził w r. 1831. Za domysłem naszym przemawia fakt bardzo pocieszający, iż synowie i córki tych rodzin, na których imieniu była plama usług, oddanych w przeszłości rządowi najczerniejszemu, starali się prawie wszyscy w latach 1862 — 3 zmyać ją czynami wielkiego dla Polski poświęcenia. Henryka też złożyła jej wtedy tyle dowodów polskiego patriotyzmu, tak szczerze i z takim narażeniem własnej osoby występowała, iż w obec jej zasług dla sprawy legitymizmu praw narodowych, zniknęły w opinii publicznej przykre dla niej wspomnienia rodowe.

Względ atoli, któryśmy wymienili, zwrócił przeciwko niej całą surowość carskiego rządu. Na nią rzec można, pierwszą w Lublinie, padły ciosy moskiewskiego prześladowania. Aresztowana z rozkazu wojennego gubernatora, generała Chruszczewa, skazana została na osadzenie w monasterze prawosławnych zakonnic w głębi Moskwy, z poleceniem, ażeby użyto wszelkich środków perswazji, a potem, jeżeli się okaże potrzeba, srogości, do wymuszenia na niej wyrzeczenia się katolicyzmowi i polskości.

Aresztowanie i wyrok zwróciły do niej współczucie ogółu ludności. Gdy ją wywołano z Lublina, tłumy ludu towarzyszyły jej powozowi. Drogę przed nią wśród okrzyków zasypywano kwiatami. Wielu pojechało na stację pocztową, przez które miała przejeżdżać, ażeby wzdłuż całej drogi urządzić dla niej owacje.

Babka Henryki tymczasem dokładała wszelkich starań o zmianę wyroku. Pani Kossakowska była matroną już w podeszłym wieku, wiedziała więc z dawnych czasów, jakie męki czekają u-

kochana jej wnuczka, wśród ciemnych a fanatycznych czerni moskiewskich. Rozkaz rządu oddawał im Henrykę jako złąkianą i od kościoła prawosławnego odpadłą owieczkę; nie było więc żadnej wątpliwości, iż gwałty nawracania użyte miały pozostać przeciwko jej osobie. Już kilka Polek przebywało katusze moskiewskiego nawracania. Za czasów prześladowania religijnego Siemiaszki, zamknięte były w wilgotnych piwnicach monasterów, gdzie głodem, a nawet rozgami zmuszały je czernie do przyjęcia rządowej wiary. Wspomnienia takie trwożą przejmowały serce zamej Polki. Pewną była, iż wnuczka jej, przebędzie z tryumfem wszystkie te katusze, lecz oddała je od niej uważała za swój obowiązek. Starania jej nie były bezskuteczne. Chruszczew zatrzymał wykonanie wyroku i polecił tymczasowo, jakby dla wyczerpania poprawy, internować Henrykę w Żytomierz.

Odana tam pod dozor policyi, znalazła przede wszystkim sposobność okazania, iż się nie leką srogiści carskiego rządu, że prześladowanie nie zmieniło jej przekonania i nie odstraszyło od spełnienia obowiązków Polki.

Ta stałość pogorszyła jej położenie. Dozór policyjny obostrzono, a w końcu postanowiono wykonać pierwszy wyrok. Najazutym miano ją uwięzić w Żytomierzu w głąb Moskwy, gdy w acy pomoc miejscowych patriotów ułatwiła Henryce ucieczkę.

Na rozstawionych koniach zmierzła ku anstrjackiej granicy, a stróżę więzienia, wid

l. 12 obok kawiarni Wiedeńskiej.

